

Αιτιακός Πλουραλισμός

Στάθης Ψύλλος
ΕΚΠΑ

Σύγχρονη φιλοσοφική συζήτηση για την μεταφυσική της αιτιότητας

Η άποψη του ζουρλομανδύα: υπάρχει μια μοναδική, ενιαία και περιεκτική ιστορία περί του τι είναι η αιτιότητα.

Ο στόχος της φιλοσοφίας της αιτιότητας είναι να πει αυτήν την ιστορία.

Εννοιολογική ανάλυση της σχέσης *το α προκαλεί το β*.

Ο ρόλος των διαισθήσεων

Αλλά: γνωστά αντι-παραδείγματα

Πρόσθεση επικύκλων.

Ο στόχος της εργασίας: να επερωτήσει την άποψη του ζουρλομανδύα

Υπεράσπιση του αιτιακού πλουραλισμού

Η αιτιότητα είναι σαν το κοινό κρυλόγημα: μια μάλλον χαλαρή κατάσταση χωρίς ενιαία και μοναδική υποκειμένη φύση.

Συμπτώματα της αιτιότητας

Ρητός αιτιακός λόγος είναι εξαλείψιμος, ή σχεδόν εξαλείψιμος.

Η άποψη του ζουρλομανδύα

Μεταφυσικά γεγονότα για μια σειρά θεμάτων που άπτονται της φύσης της αιτιότητας

Τι είδους σχέση είναι η αιτιότητα (ενική/γενική, εξωγενής/ενδογενής, αναγωγή/μη αναγωγή)

Η βάση της αναγωγής

Τα αιτιακά *relata*

κλπ

Καμία θεωρία χωρίς αντι-παραδείγματα

Οι διαισθήσεις δεν είναι πάντοτε ισχυρές και καθολικές.

Η συνεχής αποτυχία εύρεσης επαρκούς φιλοσοφικής θεωρίας ως κίνητρο για σκεπτικισμό περί της ύπαρξης θεωρίας που συμμορφώνεται με την άποψη του ζουρλομανδύα. Ανυπαρξία μεταφυσικού γεγονότος

(Σκεπτικισμός διαφορετικός από αυτόν του Hume και Russell)

Διαβαθμίσεις πλουραλισμού

Η λειτουργιστική άποψη: Η θεωρία του κοινού νου περί αιτιότητας

Η ΛΑ είναι συμβατή με την ΑΖ, αλλά μπορεί να είναι ουδέτερη ως προς την ενιαία φύση της αιτιότητας

Κοινοτοπίες και διαισθήσεις

Διαφορά (αντι-γεγονική/πιθανοκρατική)

Συνταγή (χειρισμός)
Εξήγηση
Τεκμήρια

Κανονικότητα (επιστημολογία του κοινού νου)
Εγγενής (ενδογενής) σχέση (μεταφυσική του κοινού νου)

Η ΛΑ δεν μπορεί να στεγάσει και τις δύο διαισθήσεις. Αποκλεισμός του εξισωτισμού.

Η άποψη των δύο εννοιών (ΑΔΕ)

Εξάρτηση/παραγωγή

Γιατί να την πάρουμε σοβαρά;
Διαφορετικές διαισθήσεις
Εννοιολογικές διαφορές στην αποτίμηση της αιτιακής σχέσης
Εκτασιακές διαφορές

Αλλά: δύο ζουρλομανδύες
Τι τις κάνει έννοιες ΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ;
Εξισωτισμός (καμία από τις διαισθήσεις δεν είναι προνομιούχος) Αλλά: δεν γνωρίζουμε τις συνθήκες εφαρμογής της κάθε έννοιας.

Αναλυτικός Πλουραλισμός

Δύο στάδια:

Προσδιορισμός κάποιων οντοτήτων (καταστάσεων) που είναι παρούσες σε αιτιακές σχέσεις (νόμοι, αντιγεγονικά κλπ)

Ανάλυση της αιτιότητας με βάση κάποια από αυτές τις οντότητες.

Αιτιότητα ανν ---

Πλουραλισμός στο δεύτερο στάδιο

Ανάπτυξη

Διαζευξιοκρατία

Η άποψη των πολλών εννοιών (ΑΠΕ)

Τα συμπτώματα της αιτιότητας

Πολλοί τρόποι να προσδιορισθεί η παρουσία αιτιακής σχέσης

Οι τρόποι αυτοί είναι συνήθως συσχετισμένοι

Συμπτώματα της αιτιότητας

Αλλά με το μοιάζει η αιτιότητα: μαγουλάδες ή με το κρυολόγημα;

Ανάπτυξη

Άγνωστικιστικός αιτιακός πλουραλισμός

Αθείστικος αιτιακός πλουραλισμός

Η αιτιότητα, όπως το κρυολόγημα, είναι πολλά πράγματα. Δεν υπάρχει μια κοινή υποκείμενη φύση που ενοποιεί όλα τα συμπτώματα. Παρα ταύτα, μπορούμε να μιλούμε με νόημα περί αιτιότητας και να την διακρίνουμε από μη αιτιακές σχέσεις.

Θετικό επιχείρημα: η συσχέτιση των συμπτωμάτων

Αρνητικό επιχείρημα: η αποτυχία της ΑΖ.

Επίσης: Η ΑΙΤΙΟΤΗΤΑ παραμένει μια ενιαία έννοια—αποφεύγονται τα προβλήματα των ΑΔΕ και ΑΠΕ

Πλουραλισμός για τα συμπτώματα.

Τι κάνει όλα τα συμπτώματα συμπτώματα αιτιότητας; Όχι βαθιά απάντηση.

Η φυσική αιτιακή στάση: υπάρχει αιτιακή γνώση ακόμα και αν δεν γνωρίζουμε το τι είναι η αιτιότητα.

Βιτγκενστινιανός πλουραλισμός

Ρητός αιτιακός λόγος είναι εξαλείψιμος, ή σχεδόν εξαλείψιμος (χρήσιμος για γενικεύσεις)

Anscombe (αιτιακά ρήματα)

Οι ρητοί αιτιακοί όροι έχουν μόνο εκφραστικό ρόλο σε σχέση με την καθομιλουμένη: εκφράζει με πιο αφηρημένο τρόπο κάτι που μπορεί να ειπωθεί με πιο συγκεκριμένο (υπόρρητα αιτιακό) τρόπο.

Τμήμα φυσικής γλώσσας/επέκταση φυσικής γλώσσας

Το χτύπημα με το σφυρί προκάλεσε το σπάσιμο του βάζου.

Το χτύπημα με το σφυρί έσπασε το βάζο.

Υπάρχουν πλαίσια στα οποία οι ρητές αιτιακές εκφράσεις δεν μπορούν να εξαλειφθούν;

1. Το α προκαλεί το β. (Το κάπνισμα προκαλεί καρκίνο)

Παράφραση: Το α β-νει. (Το κάπνισμα σκοτώνει—το κάπνισμα καρκινεύει)

2. Η αιτία του β ήταν το α. (Η αιτία του θανάτου του Πέτρου ήταν η υποθερμία).

Παράφραση: μέσω της Ρασελιανής ανάλυσης των οριστικών περιγραφών.

3. (α) Ο Γιάννης έριξε το φλιτζάνι στο πάτωμα.

(β) Ο Γιάννης προκάλεσε το φλιτζάνι να είναι στο πάτωμα.

(α) συνεπάγεται την (β). Η)β) συνεπάγεται κάποια πρόταση τύπου (α).

Χρήσιμο για γενικεύσεις

Αλλά δεν είναι το 'προκαλώ' ένα ακόμα αιτιακό ρήμα;

Cf. Διευκολύνω / εμποδίζω(αποτρέπω)

Βιτ Πλουραλισμός: η αιτιότητα συμπεριλαμβάνει οτιδήποτε συνθήκες υπάρχουν στην περιοχή που συλλαμβάνεται από τον αιτιακό λόγο—όπου αυτός ο λόγος είναι ποικίλος. Δεν υπάρχει ανάγκη να υποτεθεί μια ενιαία και μοναδική συνθήκη που αντιστοιχεί στον αιτιακό λόγο.

Οι αιτιακές αλήθειες διαθέτουν μια πολλαπλότητα αληθοποιητών

Δεν υπάρχει ένας και μοναδικός τύπος αληθοποιητή για όλες τις αιτιακές αλήθειες.